

**PENGGAL KETIGA
DEWAN UNDANGAN NEGERI YANG KEENAM BELAS
NEGERI SABAH**

ATURAN URUSAN MESYUARAT

HARI SELASA, 22 MAC 2022, PUKUL 10:00 PAGI

Bil. 03

PERTANYAAN-PERTANYAAN UNTUK JAWAPAN LISAN

- *1. **YB. Datuk Ewon Benedick [Kadamaian]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, adakah kerajaan negeri bercadang untuk meminda Perlembagaan Negeri bagi membolehkan had pelantikan Ketua Menteri kepada dua (2) penggal sahaja.
- *2. **YB. Datuk Seri Panglima Yong Teck Lee [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, apakah mekanisme yang boleh digunapakai untuk mengatasi masalah budak peminta sedekah (pengemis jalanan) yang berleluasa di negeri Sabah.
- *3. **YB. Tuan Peto Galim [Inanam]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI III / MENTERI PEMBANGUNAN DAN PERINDUSTRIAN:-**
 - a) apakah senarai semua syarikat/kilang serta jumlah pelaburan dan peluang pekerjaan oleh syarikat/kilang yang sedang beroperasi di KKIP Sabah; dan
 - b) adakah rancangan kementerian untuk membantu menangani masalah kemiskinan di Sabah.
- *4. **YB. Tuan Haji Ruslan Muharam [Lumadan]** bertanya kepada **MENTERI TUGAS-TUGAS KHAS:-**
 - a) berapakah jumlah kutipan zakat yang diperolehi oleh MUIS bagi tahun 2019, 2020 dan 2021;
 - b) bolehkah diberikan perincian agihan yang telah diberikan kepada asnaf, fakir miskin dan muallaf.
- *5. **YB. Datuk Poon Ming Fung @ Frankie [Tanjong Papat]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah perancangan dan usaha yang telah diambil oleh pihak kerajaan negeri untuk Sandakan dinaiktaraf menjadi bandaraya.
- *6. **YB. Datuk Abdul Ghani bin Mohamed Yassin [Nabawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, apakah pihak kementerian ada bercadang untuk memberikan status hak milik individu atau geran tanah terhadap tanah-tanah skim di daerah Nabawan yang telah dibangunkan dengan aktiviti pertanian oleh penduduk asal di daerah tersebut.

- *7. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR**, apakah usaha, tindakan undang-undang dan rancangan kerajaan untuk melindungi kawasan hutan dan mengurangkan pencemaran alam sekitar.
- *8. **YB. Datuk Amisah Yassin [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN**, berapakah jumlah “grant” tahunan yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan.
- *9. **YB. Datuk Juil Nuatim [Limbahau]** bertanya kepada **MENTERI BELIA DAN SUKAN**, adakah kerajaan negeri ada menyediakan *blueprint* ataupun perancangan jangka panjang terhadap pembangunan sukan *E-sports* dan industri berkaitannya.
- *10. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **MENTERI SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI**, nyatakan status dan jumlah perbelanjaan bagi setiap projek di bawah Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA) di Sabah setakat ini.
- *11. **YB. Datuk Annuar Datuk Ayub [Liawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah perancangan pihak Kementerian Jabatan Kerja Raya menggantikan “*low level crossing*” kepada jambatan kekal kerana “*low level crossing*” tidak lagi relevan pada masa ini disebabkan banjir yang sering terjadi.
- *12. **YB. Puan Rina Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah perkembangan pembangunan di kawasan Kalabakan yang bakal menerima impak pemindahan ibu negara Indonesia di Kalimantan.
- *13. **YB. Datuk Dr. Haji Jaujan bin Haji Sambakong [Sulabayan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI III / MENTERI PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN**, apakah dasar strategi holistik kerajaan negeri Sabah dalam membantu golongan peniaga yang terkesan akibat keadaan ekonomi sekarang.
- *14. **YB. Tuan Hamild @ Hamid Bin Hj. Awang [Balung]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah perancangan kementerian berhubung Pasar Besar Sri Tanjung Tawau memandangkan terdapat banyak kerosakan.
- *15. **YB. Tuan Peto Galim [Inanam]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, apakah status rancangan kementerian dalam mengatasi masalah kemiskinan di Sabah khususnya di kawasan P171 Sepanggar.
- *16. **YB. Datuk Amisah Yassin [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, adakah pihak kementerian mengetahui bekalan kit RTK antigen sendiri selalu kehabisan stok dan dijual dengan harga mahal.

- *17. **YB. Tuan Mohammad bin Mohamarin [Banggi]** bertanya kepada **MENTERI BELIA DAN SUKAN**, adakah kementerian bercadang membina Pusat Sukan atau Padang Daerah di Pulau Banggi memandangkan Kawasan ini belum ada kemudahan berkenaan untuk masyarakat sekitar melakukan aktiviti sukan dan riadah.
- *18. **YB. Datuk Dr. Haji Jaujan bin Haji Sambakong [Sulabayan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, penyiapan Projek Loji Rawatan Air (LRA) Kalumpang di Daerah Semporna dijangka mampu menyelesaikan permasalahan air di daerah ini. Bilakah loji air tersebut mula beroperasi.
- *19. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, apakah keputusan Jabatan Haiwan mengenai rayuan penduduk kampung Singgahmata, Telupid terhadap tuntutan pengeluaran sebahagian kawasan Jabatan Haiwan yang mana penduduk penduduk kampung sudah bercucuk tanam di kawasan tersebut.
- *20. **YB. Datuk Amisah Yassin [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI TUGAS-TUGAS KHAS:-**
- a) berapakah jumlah penerima bantuan pendidikan yang telah diagihkan pada tahun 2021; dan
 - b) berapakah penerima bantuan di daerah Ranau.
- *21. **YB. Datuk Abdul Ghani bin Mohamed Yassin [Nabawan]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR**, adakah pihak kementerian bercadang untuk membuat sebarang kajian atau melantik mana-mana agensi yang sesuai untuk melihat prospek pembangunan pusat pelancongan di kawasan luar bandar kerana di daerah Nabawan sahaja banyak lokasi yang sesuai dan berpotensi untuk dibangunkan sebagai pusat pelancongan.
- *22. **YB. Datuk Ignatius Dorell Leiking [MOYOG]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, siapakah yang mengurus peruntukan bagi kawasan ADUN pembangkang sebanyak RM2 juta seperti yang umumkan oleh Ketua Menteri semasa sidang bajet tahun lalu.
- *23. **YB. Datuk Seri Panglima Yong Teck Lee [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah status pelaksanaan Trans-Sabah *Gas Pipeline* yang telahpun dipersetujui pada Mei 2021 dilaksanakan di Sabah.
- *24. **YB. Puan Jannie Lasimbang [Kapayan]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, apakah usaha kerajaan dalam mengurangkan jumlah individu yang mempunyai masalah

penyalahgunaan alkohol, serta rancangan untuk membantu individu tersebut selain menubuhkan Pusat Rehabilitasi salah guna alkohol.

- *25. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI III / MENTERI PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN**, apakah langkah-langkah proaktif kerajaan dalam persaingan menarik pelabur apabila Ibu Negara Indonesia dipindahkan di Kalimantan.
- *26. **YB. Tuan Alias bin Sani [Sekong]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA:-**
- a) apakah langkah-langkah yang telah diambil oleh kerajaan untuk mengurangkan penderitaan kerana ketiadaan elektrik rakyat di Kg. Bakau dan Kg. Sundang; dan
 - b) adakah kerajaan bercadang mengurangkan tempoh catuan bekalan dan status sebenar bekalan elektrik di kedua kampung tersebut.
- *27. **YB. Datuk Christina Liew [Api-Api]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR:-**
- a) adakah Unit Polis Pelancong yang ditugaskan untuk mengawasi keselamatan pelancong dan pengunjung di Kota Kinabalu masih berfungsi dan beroperasi; dan
 - b) jika ya, apakah tugas-tugas yang dijalankan oleh unit tersebut.
- *28. **YB. Tuan Phoong Jin Zhe [Luyang]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, apakah mekanisme pengagihan peruntukan khas RM2 juta bagi setiap kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN). Adakah peruntukan ini akan disalurkan kepada ADUN dari blok pembangkang selaras dengan prinsip demokrasi dan kesaksamaan.
- *29. **YB. Datuk Wong Hong Jun [Tanjong Aru]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah status penempatan penduduk serta skim yang disediakan kepada penghuni-penghuni Rumah Pangsa Tanjong Aru yang terkini.
- *30. **YB. Datuk Ignatius Dorell Leiking [MOYOG]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, adakah kerajaan mempunyai rancangan untuk mempelawa MPOB untuk mendirikan sebuah pusat penyelidikan dan pembangunan untuk memberi lebih peluang kepada syarikat tempatan untuk terlibat dalam aspek pengkomersilan memandangkan Sabah salah satu penyumbang utama kepada industri kelapa sawit negara.

- *31. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, perancangan kerajaan untuk menempatkan mesin dialysis dan mesin hemodialisis di klinik daerah Telupid bagi memudahkan pesakit-pesakit buah pinggang untuk menjalankan rawatan mencuci darah di daerah Telupid.
- *32. **YB. Datuk Abdul Ghani bin Mohamed Yassin [Nabawan]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, bagaimanakah dan apakah usaha terkini pihak kementerian menyelesaikan isu gelandangan khususnya kanak-kanak yang mengemis di kawasan sekitar bandar Kota Kinabalu.
- *33. **YB. Datuk Dr. Yusof @ Josree Yacob [Sindumin]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, mengenai isu Sabah Forest Industries (SFI) Sipitang yang masih tergantung:-
- apakah pendirian dan usaha penyelesaian terakhir mengenai kemelut yang sedang berlaku sekarang; dan
 - apakah pendirian kerajaan mengenai nasib 1,280 pekerja SFI yang belum ada penyelesaian.
- *34. **YB. Dr. Aliakbar Gulasan [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **KETUA MENTERI:-**
- bilakah sasaran kerajaan Sabah untuk menyelesaikan masalah pendatang asing tanpa izin; dan
 - apakah perancangan kerajaan untuk menaik taraf susun atur perumahan di atas air.
- *35. **YB. Datuk Dr. Yusof @ Josree Yacob [Sindumin]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA:-**
- apakah progress terkini Projek Pan Borneo Sindumin - Kota Kinabalu yang mana kemajuan projek ini begitu lambat dan menyusahkan pengguna jalan raya; dan
 - apakah masalah-masalah yang menyebabkan projek ini lembap.
- *36. **YB. Tuan Chong Chen Bin [Tanjong Kapor]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah usaha kerajaan untuk memastikan agihan kerusi di Parlimen bagi "*Borneo States*" kembali pada kadar 1/3.
- *37. **YB. Puan Jannie Lasimbang [Kapayan]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II:-**

- a) apakah usaha yang telah dibuat untuk mempercepat proses pengeluaran “*subsidiary title*” kepada pemilik rumah; dan
 - b) apakah status penggubalan undang-undang berkenaan proses pengeluaran “*subsidiary title*” tersebut.
- *38. **YB. Datuk Annuar Datuk Ayub [Liawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah perancangan Kementerian untuk meningkatkan bekalan air terawat khasnya di kawasan N.41 Liawan kerana masih banyak kampung yang belum menikmati air terawat dan ada kawasan yang bekalan air yang sering terjejas.
- *39. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah usaha dan tindakan yang telah diambil oleh kerajaan dalam isu kawasan penempatan setinggan, pencerobohan dan sindiket penipuan jual beli tanah di Kota Kinabalu dan seluruh Sabah.
- *40. **YB. Datuk Ewon Benedick [Kadamaian]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah rasional dan justifikasi Program Pendataan Pekerjaan Asing dan Bukan Pemastautin di Sabah dan perbezannya dengan Program Rekalibrasi Pendatang Asing yang telah dilaksanakan sebelum ini.
- *41. **YB. Datuk Mohamaddin bin Hj. Ketapi [Segama]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, apakah sebab kelambatan proses penyaluran peruntukan khas YB. ADUN-ADUN yang sehingga kini (28 Februari 2022) masih belum diterima sedangkan YB. ADUN yang menjawat jawatan Menteri, Pembantu Menteri telah menerima penyaluran melalui surat kepada Pegawai Daerah di daerah masing-masing bertarikh 16 Februari 2022.
- *42. **YB. Tuan Mohd Arsad bin Bistari [Tempasuk]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah tindakan yang boleh diambil oleh pihak kementerian untuk mengatasi masalah jalan raya yang rosak berlubang dan parit yang tidak diselenggara bagi kawasan Kampung Labuan dan kawasan RNR Kampung Wakap.
- *43. **YB. Datuk Dr. Yusof @ Josree Yacob [Sindumin]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah usaha dan tindakan kerajaan dalam mengatasi masalah-masalah gangguan bekalan air, bekalan elektrik dan banjir (sistem perparitan tersumbat) akibat daripada pembinaan jalan Projek Pan Borneo Sindumin – Lumadan.
- *44. **YB. Datuk Annuar Datuk Ayub [Liawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah cadangan kerajaan negeri untuk

menaik taraf jalan-jalan pinggir bandar khasnya jalan-jalan kampung di kawasan N.41 Liawan kerana masih banyak jalan yang belum dinaiktaraf.

- *45. **YB. Puan Rina Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **KEMENTERIAN SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI**, apakah status sistem pengudaraan / penghawa dingin di Perpustakaan Wilayah Tawau.
- *46. **YB. Datuk Poon Ming Fung @ Frankie [Tanjong Papat]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI SABAH I / MENTERI KERJA RAYA**, berapakah jangkamasa yang diperlukan untuk membaiki kerosakan keruntuhan jalan raya dan kerosakan paip saliran kumbahan di kawasan Sandakan dan berapa lamakah proses untuk mendapatkan peruntukan kecemasan untuk tujuan baik pulih.
- *47. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, adakah kementerian bercadang untuk membina laluan *flyover* di sepanjang Jalan Kuhara yang merupakan antara laluan lalu lintas/trafik yang utama bagi mengurangkan kadar kesesakan dan sekiranya ada, seberapa cepatkah ia akan dapat mula dibina.
- *48. **YB. Datuk Wong Hong Jun [Tanjong Aru]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah inisiatif kerajaan ke atas isu catuan air di DUN Tanjung Aru khususnya di Kawasan Pulau Gaya di mana penduduk terpaksa membeli Air di “Bot” untuk kegunaan harian.
- *49. **YB. Puan Jannie Lasimbang [Kapayan]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah status *Triconic Tower* yang mana pembinaanya telah berhenti sejak tahun 2019 dan apakah nama syarikat yang akan mengambil alih pembinaan projek tersebut berikutan komitmen Menteri pada sidang DUN pada Disember 2021 untuk mengantikannya pada Januari 2022.
- *50. **YB. Tuan Mohd Arsad bin Bistari [Tempasuk]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah inisiatif yang boleh diambil oleh pihak kementerian bagi mengatasi masalah jalan raya Kampung Linau, kawasan DUN Tempasuk yang mendap dan mengalami masalah takungan air setiap kali berlakunya hujan serta berlumpur.
- *51. **YB. Puan Rina Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, adakah perancangan untuk tambah baik dan naik taraf Jalan Utara Baharu, Tawau yang semakin rosak dan membahayakan ribuan pengguna jalan raya khususnya penunggang motosikal.
- *52. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh Tun Said [Usukan]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, adakah kerajaan negeri menyediakan peruntukan untuk menyelenggara

Infrastruktur awam seperti taman permainan kanak-kanak di kawasan pekan kota Belud, yang mana tidak selamat digunakan.

- *53. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, bagaimanakah kementerian menilai prestasi syarikat konsesi yang menerima konsesi daripada agensi di bawah kementerian dan apakah pilihan yang ada sekiranya prestasi syarikat-syarikat konsesi tersebut adalah pada tahap yang tidak memuaskan.
- *54. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN**, apakah usaha kerajaan untuk menilai keputusan perlaksanaan Cukai Jualan Negeri (CJN) kerana kini nelayan kecil semakin tersepit ekoran ekonomi belum stabil.
- *55. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh Tun Said [Usukan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, nyatakan jumlah peruntukan yang disediakan untuk menyelenggara lampu-lampu jalan di seluruh negeri Sabah khususnya di daerah Kota Belud.
- *56. **YB. Tuan Peto Galim [Inanam]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN PERUMAHAN DAN TEMPATAN / MENTERI KEWANGAN II**, adakah rancangan kementerian untuk membantu menangani masalah kemiskinan di Sabah khususnya berkaitan masalah perumahan di kawasan P171 Sepanggar.
- *57. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN**, mengapakah kerajaan negeri masih mengutip cukai jualan dan eksport daripada vendor bagi tahun 2020 meskipun kerajaan telah menangguhkan pelaksanaan pungutan cukai tersebut secara rasmi.
- *58. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN**, harga sawit segar terkini (FFB) ialah RM1400 se tan. Kerajaan Sabah mengenakan cukai 7.5%. Apakah langkah untuk membangunkan industri sawit ini atau apakah kegunaan cukai ini untuk membangunkan masyarakat.
- *59. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh Tun Said [Usukan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN:-**
 - a) adakah kementerian menyediakan skim latihan dan kursus jangka pendek kepada yang berminat menjadi usahawan agropreneur muda; dan
 - b) apakah jenis bantuan yang boleh disalurkan kerajaan negeri kepada anak muda yang baharu menceburi bidang pertanian.
- *60. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA:-**

- a) bilakah kerja-kerja membaik pulih pam Segaliud dan Kinabatangan dijangka siap; dan
 - b) adakah cadangan untuk menukar pam yang baharu.
- *61. **YB. Datuk Poon Ming Fung @ Frankie [Tanjong Papat]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, adakah kerajaan negeri mempunyai rancangan untuk menaik taraf Pasar Umum Sandakan secara keseluruhan disebabkan keadaannya yang telah uzur dan sering mengalami kerosakan.

* Pertanyaan-pertanyaan yang tidak sempat dijawab secara lisan akan dijawab secara bertulis.
